

УМЕТНИЧКА ГАЛЕРИЈА - СКОПЈЕ ART GALLERY - SKOPJE

(ОД КОЛЕКЦИЈАТА НА УМЕТНИЧКАТА ГАЛЕРИЈА)
(FROM THE COLLECTION OF THE ART GALLERY - SKOPJE)

ПОРТРЕТОТ
THE PORTRAIT
ТЕМАТСКИ

ПРЕДИЗВИК
AS A THEMATIC CHALLENGE

Јули / JULY - АВГУСТ / AUGUST, 2003

ОХРИД / OHRID, БИТОЛА / BITOLA, СТРУМИЦА / STRUMICA, КУМАНОВО / KUMANOVO

ПОРТРЕТОТ - ТЕМАТСКИ ПРЕДИЗВИК

(од колекцијата на Уметничка галерија)

Низ целиот тек на историјата на уметноста, човекот бил еден од првичните и еден од најглавните ликовни мотиви. Така објаснувајќи го, во класична смисла портретистот е посебно психолошки надарен сликар или вајар кој со ликовни средства (линија, боја, форма) умее да ја пронајде во ликот и телото на човекот онаа визуелна оригиналност и посебност, со која една личност се разликува од друга. Историчарите на уметност нагласуваат три видови портрети: идеални (идеализирани), натуралистички и реални. Односот на сликарот и моделот одредува портретот да биде интимен или репрезентативен. Се мисли дека портретистот или авторот на сликата не може да открие во ликот или телото на моделот одредени состојби ако и самиот автор не ги поседува. Затоа секој портрет во еден мал дел е портрет и на самиот уметник, негов автопортрет. На тој начин може да се открие одредена симпатија или индиферентност на авторот кон моделот.

Автопортретот, пак, е една своевидна автобиографија. Автопортретот на уметникот не е документ само за физиономијата, сопствениот изглед туку навлегува и во неговата психа, при што се обидува да покаже како самиот тој гледа на себе и каков е неговиот став спрема животот и уметноста.

Изложбата "Портретот - тематски предизвик" содржи дела од крајот на 19 век, па сè до денес. Најстарите уметници, Коста Шкодреану и Димитар Андонов-Папрадишки претставени се со дела кои се врска меѓу средновековното сликарство и современото ликовно творештво. Тоа се први обиди на не-црковно, но световно или граѓанско сликарство во Македонија. Тие се несомнено првите претставници од преодниот период, времето од првите почетоци на профаното сликарство до појавата на македонската модерна уметност. Овие првенци се здобиле, секој на свој начин, со одредено образование надвор од Македонија, односно преку контактите со сликарството на поразвиените ликовни средини го збогатувале со еден реалистичен пристап и сопствениот ликовен израз.

Првата генерација академски образовани уметници застапени на оваа изложба, Димитар Пандилов, Лазар Личеноски, Никола Мартиноски, Вангел Коџоман, Љубомир

Куноски Спасе / Kunoski Spase, Автопортрет / SELF-PORTRAIT 1953

Белогаски, Василије Поповиќ-Џицо се заслужни за појавата на модерната ликовна лексика кај нас. Иако работат на различен начин, тие заедно по војната беа вклучени во "ликовната револуција". Комбинирајќи го експресионизмот, фовизмот, кубизмот итн. овие уметници создаваа и ја втемелуваа модерната македонска уметност, во која го одразуваа поднебјето, нашиот фолклор и нашата средновековна уметност. Оттука портретот како тема за овие автори претставува можност, преку портретираната личност да направат синтеза на антрополошките, психолошките и социјалните белези на луѓето од Македонија. Така Никола Мартиноски со нему својствениот експресионистички стил, создава голема галерија портрети кои се карактеристични за една етничка средина - Ромите. Лазар Личеноски, пак, наслика голем број портрети со особен, сочен колорит истакнувајќи го објективното и психолошкото кај личноста што ја портретира.

Кај голем број уметници портретот претставува медиум за објаснување на одредени естетски и ликовни енигми. Модерниот сензибилитет и комуникациите со светот се одразуваат и врз нашите ликовни творци, врз нивните сознанија и сензибилитети во создавањето на сопствениот ликовен опус. Оттука, во нивните дела-портрети, интегрирани се искуствата на новите ликовни дисциплини во кои се случува радикални промени. Се појавува "портрети" со послободни облици, каде се соединува фигуративното со апстрактното. Слободата што ја сугерираше модерната уметност ги надминува дотогашните важечки формули во создавањето на портретното сликарство.

Па така и на оваа изложба низ прикажаниот широк спектар на ликовни аспекти и различности откриваме дела од контурите на целата македонска модерна уметност, нашиот идентитет, како можност за попрадлабочена комуникација со светот на уметноста.

Кај младата генерација македонски ликовни уметници се забележува оддалечување од портретот како тема. Можеби оваа изложба ќе биде предизвик или обид да му се "обратат" на портретот секој на свој начин.

Оваа изложба би сакала да биде поттик на креативната и продуктивна свест, за прапрадлабочување на критичките и историските компоненти и аспекти на ликовната уметност како неделив сегмент на целокупното живеење.

Николовски Благоја / Nikolovski Blagoja, Распятие / Crucifixion 1983

THE PORTRAIT AS THEMATIC CHALLENGE

(From the collection of the Art Gallery Skopje)

Коџоман Вангел / Kodžoman Vangel, Автопортрет / SELF-PORTRAIT 1948

Throughout the whole history of art, man has been one of the first and the main fine art motives. Therefore, if we try to define the portraitist in a classical sense, we are obligated to say that the portraitist is spiritually gifted painter or sculptor using line color and shape in order to find in human's face and body the visual originality and features that distinguish one person from another. Art historians point of three sorts of portraits: ideal, naturalistic and realistic. The relationship between the portraitist and the model define the portrait either as intimate or representative. It is believe that the portraitist is not capable of seeing certain conditions in the model's face or body, if the portraitist does not possess conditions of the same kind. Therefore, each portrait hides in itself a small piece of the painter, a tiny-self portrait. This is a reason why we can often detect in portraits traces of liking, disliking or indifference of the painter toward the model. The self-portrait is a sort of autobiography which means that the portrait of the artists is not just a document of the physical appearance, but it also shows a sort of diving into the artist's own soul and it shows the painter's attitude toward his own life and art itself.

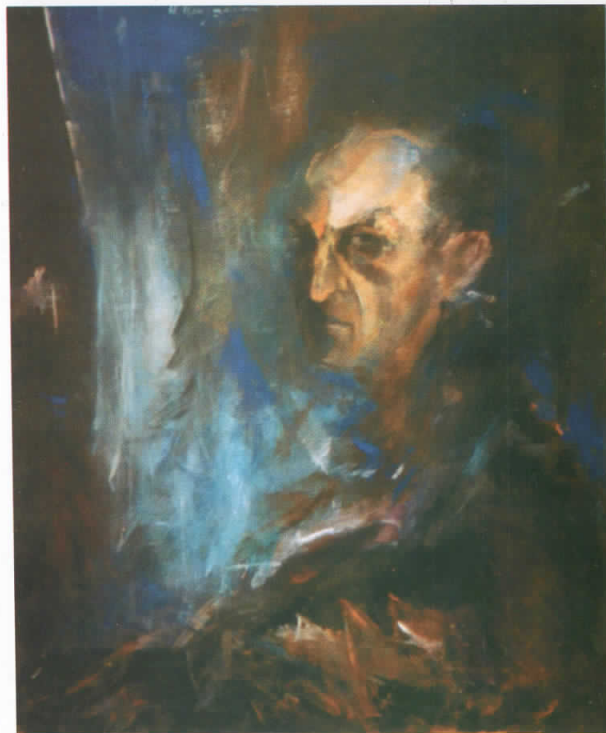
The exhibition titled as a Portrait as a Thematic Challenge is consisted of works from the end of the 19-th century up to present day. The oldest works that are done by Kosta Skodreanu and Dimitar Andonov-Papradiski, actually are the link between medieval and modern painting. These works are the earliest attempts of creating profane art. These painters are certainly representatives of the transitional period, of the time when secular art was introduced. The firstborn of this kind gaited their education out of Macedonia, each of them in his own way. Their contact with artistically more developed environments enabled them to enrich their individual artistic expression.

The first generation of highly educated artists whose works are presented at the exhibition are Dimitar Pandilov, Lazar Licenski, Nikola Martinovski, Vangel Kodjoman, Ljubomir Belogaski, Vasilije Popovic-Cico. Their contribution of the appearance of modern fine art expression in Macedonia is enormous, although each of them had a painterly attitude of his own. In the time after the Second World War, they were all involved in the so-called fine art revolution. Combining expressionism, cubism

etc., these painters laid the foundations of Macedonian fine art reflecting the landscape, the folklore and the medieval art. Owing to the fact, the portraits done by these painters are actually a synthesis of the anthropological, psychological and social features of the people of Macedonia.

For example, Nikola Martinovski has done in his own expressionistic manner, a large gallery of portraits which characterize the ethno of the Gypsies. Lazar Licenovski has painted portraits of unique coloring, emphasizing in its way both the outer and the inner aspects of the model. For a great number of artists, the portrait is a medium for describing certain aesthetic and painterly enigma. Modern sensitivity and communication with the world also have their influence of Macedonian creative workers, on their sensitivity which is built in their works. Therefore, their portraits integrate new painterly disciplines in which radical changes have taken place. Now, there are portraits of more liberal shaping in which figurative and abstract attitudes are joined together. The freedom that was suggested by modern art, has surpassed the valid formula in portraying. So the wide spectrum of painterly aspects at the exhibition actually show the contours of Macedonian modern art as a whole, our identity and also the possibility of developing a more profound communication with the rest of the artistic world.

The young generation of artists seems to avoid the portrait as a theme. We hope that the exhibition will stimulate them to turn to the portrait, naturally in the own artistic way. We wish this exhibition to act as a stimulus for creative and productive consciousness, to purify the critical and historical components and aspects of fine art as a inevitable segment of life as a whole.

Пенушлиски Илија / Penušliski Ilija, Портрет на Н. Мартиноски / PORTRAIT OF N. MARTINOSKI 1989

KATALOG
CATALOGUE

1. Анастасов Родољуб

Anastasov Rodoljub
ПОРТРЕТ НА ДИМИТАР
ПАНДИЛОВ, 1988
PORTRAIT OF DIMITAR PANDILOV
масло на платно, 81x81

2. Андонов Зографски Димитар

Andonov Zografski Dimitar
ДЕТСКА ГЛАВА, 1888/89
HEAD OF A CHILD
масло на платно, 34,5x27
ГЛАВА НА СТАРЕЦ, 1942
PORTRAIT OF AN OLD MAN
масло на картон, 34,5x27

3. Белогаски Љубомир

Belogaski Ljubomir
ЖЕНА ШТО ЧИТА, 1943
READING LADY
акварел на хартија, 60x42
ЖЕНА ШТО ЧИТА, 1943
READING LADY
акварел на хартија, 36x27

4. Георгиевски Владимир

Georgievski Vladimir
КАВАЛЦИЈА, 1978
FLUTIST
комб.тех. 70x100

5. Ѓорѓиевски Ванчо

Gorgievski Vančo
ПОРТРЕТ НА ДИМО ТОДОРОВСКИ, 1989
PORTRAIT OF DIMO TODOROVSKI
масло на платно, 100x70
ПОРТРЕТ НА СПАСЕ КУНОСКИ, 1990
PORTRAIT OF SPASE KUNOSKI
масло на платно, 100x80

6. Ефтимова Катја

Eftimova Katja
ПОРТРЕТ НА ДЕВОЈЧЕ, 1946
PORTRAIT OF GIRL
масло на шпер, 57x48

7. Јанчевски Трајче

Jančevski Trajče
ЖЕНА СО МАЧЕ, 1963
WOMAN WITH A CAT
масло на платно, 61x67

8. Кондовски Димитар

Kondovski Dimitar
МАРГА, 1954
MARGA
масло платно, 108x60,5

9. Коџоман Вангел

Kodžoman Vangel
АВТОПОРТРЕТ, 1948
SELF-PORTRAIT
масло на платно, 42x338.

10. Куноски Спасе

Kunoski Spase
АВТОПОРТРЕТ, 1953
SELF-PORTRAIT
масло на платно, 64x58

11. Лозановски Ристо

Lozanovski Risto
МЛАДИНЕЦ, 1951
YOUNGSTER
масло на платно, 62x46

12. Лазар Личеноски

Lazar Ličenoski
ПОРТРЕТ НА ФАНИ ПОЛИТЕО, 1933
PORTRAIT OF FANI POLITEO
масло на шпер, 98x81

13. Мазев Константин

Mazev Konstantin
ПОРТРЕТ, 1986
PORTRAIT
масло на платно, 100x100

14. Мазев Петар

Mazev Petar
ЦРВЕНОКОСА, 1950
READHARIED LADY
масло на платно, 71x63,5

15. Манев Коле

Manev Kole
ПОРТРЕТ НА ДОСТА ДОНЕВА, 1987
PORTRAIT OF DOSTA DONEVA
масло на платно, 81x65

16. Мартиноски Никола

Martinoski Nikola
ДЕВОЈЧЕ, 1939
масло на картон, 67x57
GIRL
СТУДИЈА НА ГЛАВА, 1950
STUDY OF HEAD
масло на платно, 44x36,5

17. Митриќески Игор

Mitrikeski Igor
ТАЖЕН ПОРТРЕТ, 1983
SAD PORTRAIT
масло на платно, 127,5x104,5

18. Несторовски Ратко

Nestorovski Ratko
ПОРТРЕТ, 1988
PORTRAIT
масло на платно

19. Николовски Благоја

Nikolovski Blagoja
РАСПЕТИЕ, 1983
CRUCIFIXION
масло на платно, 102x82

**20. Пандилов Аврамовски
Димитар**

Pandilov Avramovski Dimitar
ПОРТРЕТ НА МОЈОТ БРАТ, 1922
PORTRAIT OF MY BROTHER
масло на платно, 50x37

21. Пенушлиски Илија

Penušliski Ilija

Портрет на Н. Мартиноски, 1989

PORTRAIT OF N. MARTINOSKI

масло на платно, 74x60

22. Пецо Видимче

Peco Vidimče

ГЛАВА, 1963

HEAD

темпера, 37,5x45

23. Стефановска Лена

Stefanovska Lena

АВТОПОРТРЕТ, 1945

SELF-PORTRAIT

масло на картон, 20x25

24. Фидановски Никола

Fidanovski Nikola

ПОРТРЕТ НА В. ПОПОВИЌ-ЦИЦО, 1989

PORTRAIT OF V. PODOVIK-CIČO

масло на платно, 71x100

25. Шијак Томислав

Šijak Tomislav

ПОРТРЕТ НА ЛАЗАР ЛИЧЕНОСКИ, 1988

PORTRAIT OF LAZAR LIČENOSKI

масло на платно, 100x80

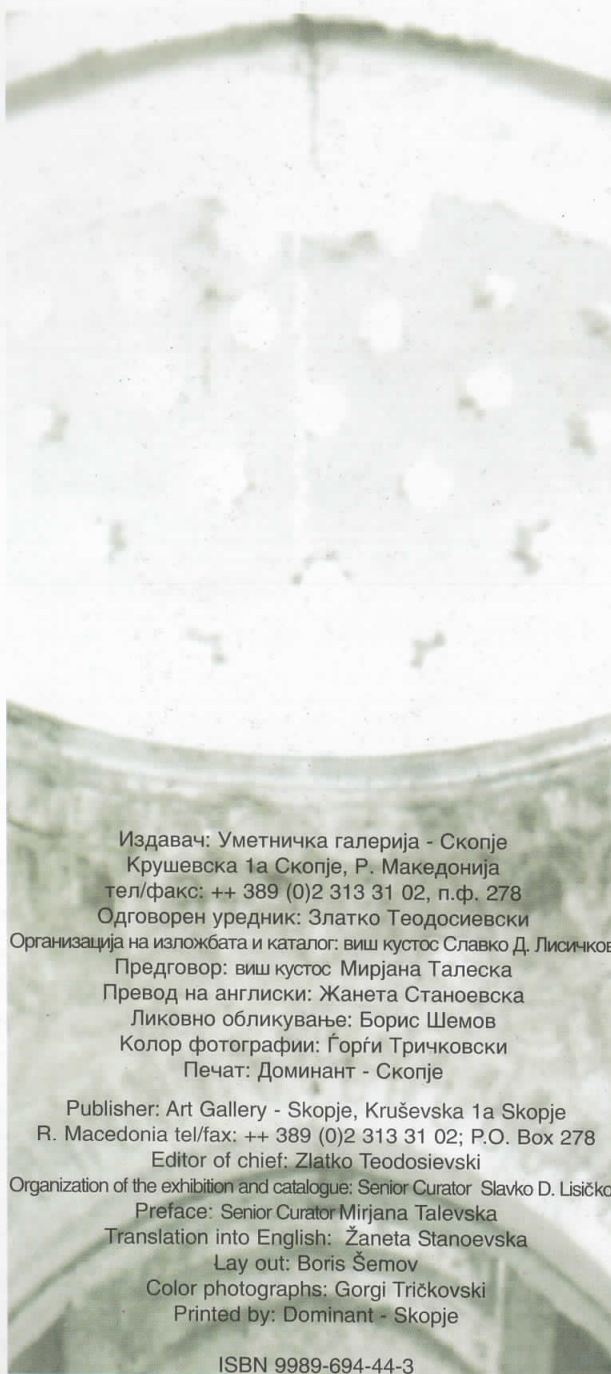
26. Шкодреану Коста

Škodreanu Kosta

ПОРТРЕТ НА МЛАДИНЕЦ, 1900

PORTRAIT OF A YOUNGSTER

пастел на картон, 48x33

Издавач: Уметничка галерија - Скопје

Крушевска 1а Скопје, Р. Македонија

тел/факс: ++ 389 (0)2 313 31 02, п.ф. 278

Одговорен уредник: Златко Теодосиевски

Организација на изложбата и каталог: виш кустос Славко Д. Лисичков

Предговор: виш кустос Мирјана Талеска

Превод на англиски: Жанета Станоевска

Ликовно обликување: Борис Шемов

Колор фотографии: Ѓорѓи Тричковски

Печат: Доминант - Скопје

Publisher: Art Gallery - Skopje, Kruševska 1a Skopje

R. Macedonia tel/fax: ++ 389 (0)2 313 31 02; P.O. Box 278

Editor of chief: Zlatko Teodosievski

Organization of the exhibition and catalogue: Senior Curator Slavko D. Lisičkov

Preface: Senior Curator Mirjana Talevska

Translation into English: Žaneta Stanojevska

Lay out: Boris Šemov

Color photographs: Gorgi Tričkovski

Printed by: Dominant - Skopje

ISBN 9989-694-44-3

